

HENRYK SIENKIEWICZ

DIOKLES

Henryk Sienkiewicz

Diokles

«Public Domain»

Sienkiewicz H.

Diokles / H. Sienkiewicz — «Public Domain»,

Młody Diokles pogrąża się w modlitwie do Ateny. Prosi ją o to, by mógł poznać Prawdę, odkryć tajemnicę, nad którą dumają filozofowie. Jest gotów poświęcić wszystkie inne dziedziny życia, by móc poznać to, co nie było dane jeszcze nikomu. Jego modlitwa okazuje się skuteczna — Atena, po uświadomieniu Dioklesowi, że wyrzeka się wszystkiego innego — pozwala dostąpić wielkiej tajemnicy. Będzie to miało ogromne konsekwencje dla młodzieńca. Diokles to nowela (baśń ateńska) Henryka Sienkiewicza z 1906 roku. Pisarz, odwołując się do świata starożytnej Grecji, przedstawia w nim to, z czym wiąże się dążenie do nieznanego, niepojętych wartości, do Absolutu.

Содержание

Конец ознакомительного фрагмента.

7

Henryk Sienkiewicz

Diokles

Boski Sen¹ ukoił Ateny i w ciszy głużej można było nieledwie usłyszeć oddech śpiącego miasta. Blask księżyca pogrążył jakby w rozlewnej, srebrnej i sennej kąpieli wzgórza. Akropol, świątynie, lasy oliwne i kępy czarnych cyprysów. Ucichły fontanny, zasnęły straże scytyjskie przy bramach, zasnęło miasto, zasnęła okolica.

Wśród głębokiej nocy czuwał tylko młody Diokles – i wsparłszy czoło na stopach posągu Pallady², bielejącego w ogrodach Akademii³, objął ramionami nogi bogini i wołał:

– Ateno, Ateno! Ty, która niegdyś zjawiałaś się widomie oczom ludzkim, usłysz mnie! Zmiłuj się nade mną! Wysłuchaj mojej modlitwy!

I oderwawszy czoło od marmurowych nóg Dziewicy, wznosił oczy ku jej twarzy, którą rozświecał w tej chwili wąski promień księżyca, lecz odpowiedziało mu milczenie. Nawet zwykły w godzinach nocnych lekki powiew od morza ucichł i żaden liść nie poruszał się na drzewach.

Więc serce wezbrało w chłopcu żalem niezmiernym, a żal ów począł mu spływać łzami po cudnej twarzy.

– Ciebie jedną chcę czcić i wysławiać nad wszystkie bogi – błagał dalej – ciebie jedną, patronko moja! Aleś ty sama wlała mi w duszę tę tęsknotę i tę żądzę, która mnie pali jak ogień. Zgaś ją albo ją nasyć, o boska! Daj mi poznać Prawdę najwyższą, Prawdę prawd, duszę wszechrzeczy, a ja w ofierze złożę jej życie i wszelkie jego rozkosze. Zrzeknę się bogactw, oddam młodość, piękność, miłość, szczęście i nawet sławę, którą ludzie poczytują za największe dobro i największe błogosławieństwo bogów.

I znów bił czołem w marmur, a modlitwa płynęła mu tak z głębin duszy, jak dym ofiarny płynie z kadzielnicy. Cała jego istność zmieniała się w siłę błagalną. Zapamiętał się u stóp bogini, zapomniał, gdzie jest, co się z nim dzieje, ogarnął go niby półsen, w którym została mu jedna jedyna świadoma a zarazem nieprzeparta myśl, że na takie zaklęcie odpowiedź nadejść powinna.

Jakoż nadeszła. Gałęzie oliwek i wierzchołki cyprysów zachwiały się nagle i poczęły się pochylać, jakby zerwał się w tej chwili wiatr nocny, a szum liści i cyprysowych igieł zmienił się w ludzki głos, który zabrzmiał w górze i po całym ogrodzie, jakby wielu ludzi wołało naraz ze wszystkich stron:

– Dioklesie! Dioklesie!...

Chłopiec drgnął, rozbudził się i jął rozglądać się dokoła w mniemaniu, że może towarzysze szukają go po nocy.

– Kto mnie woła? – zapytał.

A wtem marmurowa dłoń oparła się na jego ramieniu.

– To ty wołałeś – rzekła bogini – więc wysłuchałam cię i otom jest⁴ przy tobie.

Boska trwoga podniosła włosy na głowie młodzieńca, padł na kolana i począł powtarzać zarazem w przerażeniu i zachwycie:

– Tyś przy mnie? niepojęta, straszna, niewysłowiona!...

Lecz ona kazała mu powstać i rzekła:

¹ *Boski Sen* (mit.gr.) – Hypnos, bóg i uosobienie snu, syn bogini nocy, Nyks, i boga otchłani Tartara (a. Ereba), brat-bliźniak boga śmierci, Tanatosa, ojciec boga marzeń sennych, Morfeusza. [przypis edytorski]

² *Pallada* (mit.gr.) – Atena, bogini mądrości i sprawiedliwej wojny, opiekunka miast. [przypis edytorski]

³ *Akademia* – szkoła w Atenach założona ok. 387 p.n.e. przez Platona w gaju poświęconym herosowi ateńskiemu Akademosowi (stąd nazwa); w 529 r. n.e. zlikwidowana przez cesarza bizantyjskiego Justyniana. [przypis edytorski]

⁴ *otom jest* – oto jestem. [przypis edytorski]

– Chcesz poznać Prawdę Najwyższą, jedyną, która jest duszą świata i istotą wszechrzeczy. Wiedz jednak, że nikt z potomków Deukaliona⁵ nie widział jej dotychczas bez osłon, które dla oczu ludzkich zakrywają ją i będą zakrywały na zawsze. Drogo ci może przyjdzie okupić zuchwałą twą żądze, ale żeś mnie przez życie własne zaklął, przeto gotowa⁶ ci dopomóc, jeśli dla niej wyrzekniesz się bogactw, władzy, miłości i sławy, która, jako rzekłeś, jest największym błogosławieństwem bogów.

– Wyrzekam się świata całego i nawet słońca! – zawołał z zapalem Diokles.

Cyprysy i oliwki schylały wciąż wierzchołki przed potężną córą Diosą⁷. Zdawało się, że bogini rozmyśla nad przysięgą młodzieńca.

– Lecz – rzekła po chwili – i ty nie ujrzysz jej od razu. Co rok tylko poniosę cię ku Prawdzie w noc podobną, a ty odwiniesz jedną zasłonę i rzucisz ją za siebie. Mocą zaś moją nieśmiertelną sprawię, że nie umrzesz, póki nie odwiniesz ostatniej. Czy zgadzasz się na to, Dioklesie?

– Niech się spełni i spełnia zawsze twa wola, o Pani mądra! – odpowiedział młodzieniec.

Wówczas bogini, zzuwszy⁸ marmurową odzież, zmieniała się w kształt promienny jak światło, po czym, chwyciwszy Dioklesa na ręce, wzbila się w górę i poczęła przecinać chybkim lotem boski eter, podobna do jednej z tych gwiazd, które w nocie letnie przelatują tak często nad uśpionym Archipelagiem.

Lecielei wartko⁹ jak myśl, aż zatrzymali się w nieznanej krainie, na niebotycznej górze, wyższej niż Olimp¹⁰, Ida¹¹, Pelion¹² i Ossa¹³. Tam, na stromym szczycie, ujrzał Diokles coś jakby postać niewieścią, owiniętą tak szczelnie w liczne zasłony, że prawdziwych jej kształtów niepodobna było rozpoznać. Naokół owej postaci drgało jakieś dziwne, tajemnicze światło, odmienne od wszystkich światła ziemskich.

– Oto jest Prawda – rzekła Atena. – Widzisz, jak promienie jej, chociaż przyćmione przez zasłony, przenikają je jednak i świecą. Gdyby nie słaby ich odbłask, który pada na ziemię i który chwytają źrenice mędrców, ludzie, jak mieszkańcy krain cymeryjskich, brodziliby w ustawicznym mroku i nocy.

⁵ *potomkowie Deukaliona* – ludzie; *Deukalion* (mit. gr.): syn Prometeusza, król Tesalii, wraz z żoną Pyrrą zostali jako jedyni sprawiedliwi ocaleni w czasie potopu zesłanego przez Zeusa, aby wytępić plemię ludzkie stworzone przez Prometeusza z ziemi; po potopie Deukalion i Pyrra, niby zasiewając pole, rzucali za siebie kamienie, z których powstało nowe plemię ludzi. [przypis edytorski]

⁶ *przeto gotowa* – skrót od: przeto jestem gotowa; więc jestem gotowa. [przypis edytorski]

⁷ *Dios* – bóg, Dzeus; Atena narodziła się z głowy Zeusa, władcy bogów. [przypis edytorski]

⁸ *zzuć* – zdjąć. [przypis edytorski]

⁹ *wartko* – szybko; dziś: gł. o biegu nurtu rzeki. [przypis edytorski]

¹⁰ *Olimp* – najwyższy masyw górski w Grecji (szczyt Mitikas 2918 m n.p.m.), położony w pń.-wsch. części kraju, Tesalię od Macedonii; w mit. gr. siedziba bogów. [przypis edytorski]

¹¹ *Ida* – nazwa dwóch gór związanych z kultem Bogini-Matki; pierwsza, położona we Frygii, poświęcona była bogini Kybele, zwanej Matką Bogów; druga, stanowiąca najwyższy szczyt na Krecie, poświęcona była bogini Rei, w mit. gr. na jej zboczu wychował się Zeus, ukryty przez matkę przed obawiającym się utraty swej władzy Kronosem. [przypis edytorski]

¹² *Pelion* – góra na półwyspie o tej samej nazwie, w pń.-wsch. Tesalii, nad brzegiem Morza Egejskiego; w mit. gr. miejsce starcia bogów greckich z Gigantami, a także siedziba centaura Chirona. [przypis edytorski]

¹³ *Ossa* – masyw górski we wsch. Tesalii, w Grecji, na pń. od Olimpu, od którego oddziela go dolina Tempe. [przypis edytorski]

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.